

לפירוש ר"י מבואר יש חילוק בין מתפיס לבדק הבית, שחל הקדש עילוי מהתורה, למתפיס לחרמי כהנים שאין הקדש עילוי אלא מדרבנן (עפ"י משנה למלך שם).

כמה דמים הוא נותן? הרי שהתפיס עולה לחרמי כהנים, אם היתה נדר – נותן את דמיה, שהרי היה חייב באחריותה ונמצא שכולה שלו. ואם נדבה – לפרש"י (ור"ג בערכין כה) נותן כפי טובת הנאה שיש לו בה, שיכול ליטול דבר מועט מישראל חברו כדי שיתן עולתו זאת לבן בתו כהן להקריבה במשמרתו. והתוס' פרשו (עפ"י ערכין כה) ששומא זו אמורה רק בבכור הנאכל וכד', אבל בשאר עולה אוימים כמה אדם רוצה ליתן בבהמה זו להעלותה עולה אעפ"י שאינו חייב.

ב. קדשי בדק הבית שהתפיסם בין לקדשי מזבח בין לחרמי כהנים לא עשה כלום. (רש"י פירש משום שאין שייכת 'טובת הנאה' בקדשי בדק הבית. והתוס' חולקים שהרי שייך לשום כמה אדם היה נותן לבדק הבית אעפ"י שאינו חייב. ולכן פרשו הטעם מפני שבקדשי בדק הבית אין זכות לבעלים בהם יותר מכל אדם, שלא קדשי מזבח ששם הבעלים עליהם לפדותם כשהוממו. וע' שפת אמת; קהלות יעקב יב). לאחר שבאו ללשכת בדק הבית, מותר לשנותם לקדשי מזבח [כגון שהוצרכו לקרבנות ולא הספיק להם מתרומת הלשכה] (עפ"י ירושלמי שקלים ספ"ה; רמב"ם שקלים ה, ערכין ב, ג – 'הגה האריה').

ג. חרמי כהנים שהתפיסם לקדשי מזבח או לקדשי בדק הבית לא עשה כלום.

א. זהו לפי דעת מי שאומר שהחרמים ניתנים לכהני משמר, על כן אין לבעלים שום טובת הנאה בהם, אבל לדעת החולק, אם עתה החרם ביד ישראל הרי יש לו בו טובת הנאה ועל כן נותן דמי טובת הנאה להקדש (ערש"י ותוס').

ב. דין זה לא הוזכר ברמב"ם. ושמא מפני שהוא פשוט ונלמד מדין קדשי בדק הבית, וגם אין בו כלל ענין טובת הנאה (ע' משנה למלך ערכין ו, ה; לקוטי הלכות).

דפים לב – לג

נה. מה דינם של קדשי מזבח וקדשי בדק הבית שמתו תמימים ובעלי מומים?

קדשים שמתו, נחלקו תנאים בדבר אם יפדו או יקברו, ונחלקו אמוראים בפירוש מחלוקתם. ושורש המחלוקת הוא בדין 'העמדה והערכה', אלו קדשים טעונים 'העמדה' בשעת הערכה ופדיה ואלו אינם טעונים; –

קדשי מזבח תמימים שמתו – יקברו. ואפילו אם נוקטים שקדשי מזבח אינם טעונים העמדה והערכה, מעשה עשו בהם חכמים שלא יפדו הואיל והיו ראויים להקרבה.

קדשי מזבח בעלי מומים שמתו; אם קדם מומם להקדשם, בין לרבי שמעון בין לחכמים יפדו, שאינם בכלל 'העמדה והערכה' (והעמיד... והעריך הכהן את ה – למעט בעל מום מעיקרו). ואולם לדעת האומר אין פודים את הקדשים להאכילם לכלבים אין לפדותם כשמתו אלא כשעבר ושחטם שחיטה כשרה שראויים למאכל אדם. ולתנא דבי לוי, וכן שנה לוי במשנתו: אפילו בעל מום מעיקרו ואפילו חיה ועופות בכלל העמדה והערכה הם, הלכך אם מתו יקברו.

קדם הקדשם למומם – לדברי רבי שמעון (וכן דעת רבי מאיר בברייתא. וכן סתמה המשנה בבכורות יד) יקברו, שטעונים העמדה והערכה (והעמיד... והעריך הכהן אתה בין טוב ובין רע – איזהו דבר שחלוק בין טוב

ובין רע הוי אומר זה קדשי מזבח). ובדעת חכמים נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש האם יקברו (שהכתוב המצריך העמדה מדבר על קדשי מזבח שנפל בהם מום) או יפדו (בין טוב ובין רע – איזהו דבר שאינו חלוק בין טוב ובין רע, הוי אומר זה קדשי בדיק הבית, ואמר קרא אתה – למעט קדשי מזבח).

משמע בגמרא שגם רבי יוחנן מודה שישנה דעת תנאים בברייתא שקדשי מזבח יפדו שאינם בכלל העמדה והערכה, אלא שסובר שאין כן דעת חכמים במשנתנו (עפ"י תוס').

קדשי בדיק הבית; לדברי חכמים במשנה – יקברו (שהכתוב מדבר בקדשי בדיק הבית כאמור. ובהם אין חילוק בין תמימים לבע"מ ובין בע"מ מעיקרא או לאחר ההקדש. עפ"י רש"י, וכ"מ ברמב"ם – ל"ה), ולדברי רבי שמעון יפדו (שלדבריו מדבר הכתוב בקדשי מזבח כנ"ל, וממעט קדשי בדיק הבית מאתה), ואולם תמימים יקברו אף לדבריו מפני שהמתפיס תמימים לבדיק הבית נתקדשו למזבח הלכך עשו בהם מעלה שלא יפדו.

א. הלכה כחכמים ואליבא דרבי יוחנן, שבין קדשי מזבח בין קדשי בדיק הבית, יש בהם העמדה והערכה הלכך אם מתו יקברו (רמב"ם ערכין ה"ב), מלבד בקדשי מזבח שקדם מומם להקדשם (איסורי מזבח א, יא).

ב. בספר שער המלך (בכורים י, ב) נסתפק באותם שדינם בקבורה מפני שצריכים העמדה והערכה, מה הדין בעבר ופדאם. ובספר חדושים ובאורים תמה על הספק, הלא כיון שאינם ראויים להעמדה והערכה לא נאמר בהם דין פדיון כלל.

אמנם כתב שמסתבר שבהמה שהיא בת העמדה והערכה, אף שמצוה לכתחילה להעמידה ולהעריכה (כפשט הדברים, וע' משל"מ איסורי מזבח א, י שצדד האם צריכים להביא בהמה לב"ד דוקא כדי לשומה), אם עבר ופדה שלא בפניה בלא הערכה – פדוי שאין זו אלא מצוה לכתחילה.

דפים לג – לד

נו. א. אלו הם איסורי הנאה הנקברים ואלו הם הנשרפים?

ב. האם רשאים לשרוף את הנקברים ולקבור את הנשרפים?

ג. מה דין אפרם של איסורי הנאה?

א. אלו הם הנקברים; קדשים שמתו (כמפורט לעיל); נפלי קדשים, והשליה בכללם; שור הנסקל; עגלה ערופה; צפרי מצורע; שער נזיר [ופרשו רב נחמן ורבי אלעזר: בנזיר טמא]; פטר חמור (ויש דעה שפטר חמור מותר בהנאה אפילו לאחר עריפה. ע' בכורות ט-י); בשר בחלב; חולין שנשחטו בעזרה (וכן אמר רבי יהודה בתורת כהנים צו ט והוא ת"ק דמתניתין. ראב"ד שם). רבי שמעון אומר: חולין שנשחטו בעזרה דינם בשריפה, ואפילו היה שנשחטה בעזרה.

א. מצות קבורה באיסורי הנאה – מדרבנן, שלא יבואו בהם לידי תקלה (עפ"י כרתי ופלתי פו; מקו"ח בפתיחה לסי' תלא).

ב. בטעמו של רבי שמעון שחולין שנשחטו בעזרה בשריפה, פרש"י (כאן ובקדושין נה) גזרה דרבנן משום קדשים פסולים [ולא חילקו חכמים בגזרותיהם הלכך השווו דין היה לבהמה, הגם שאין היה בקדשים. ומלשון התוס' בקדושין שם (ד"ה וכן) משמע לפום ריהטא ששריפתם מהתורה. אך יש לדחות שכוונתם על עיקר האיסור, ול"ד השריפה. וגם מש"כ ר"ג כאן להשוותם לקדשים י"ל דמדרבנן קאמר]. והלכה כחכמים שדינם בקבורה, ואפרם אסור (רמב"ם שחיטה ב, ב פסוה"מ יט, יא). ואף לר"ש נראה שאפרם אסור, שהרי דין השריפה מדרבנן ולא באו חכמים להקל אלא להחמיר (עפ"י המקנה וחמדת שלמה קדושין שם; תפארת ישראל ועוד).